

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <Paderborn, Bischof, II.>

Amstelodami, 1672

Desenbergae Prope Warburgum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-7830

DESENBERGA

PROPE WARBURGUM.

MEMORIÆ. SACRUM

DESENBERGA. GRAVES. QUÆ. FINIBUS. ARDUA. CATTOS
 LÆTAQUE. WARBURGI. DESPICIT. ARVA. JUGO
 PARUIT. IMPERIO. CAROLI. CUM. FRANCUS. ADEGIT
 SAXONA. DEGENERI. VERTERE. TERGA. FUGA
 VICTA. DEHINC. CESSIT. SUEVIS. HOSTILITER. ARMIS
 HENRICUS. PATRIAS. CUM. LACERARET. OPES
 NUNC. JACET. INDIGNA. LATE. COLLAPSA. RUINA
 ARX. VETUS. ET. RERUM. GLORIA. SOLA. MANET
 QUI. NISI. MENTIS. INOPS. FACTIS. EXTENDERE. FAMAM
 NEGLIGAT. IPSA. VIDET. SI. QUOQUE. SAXA. MORI

FERDINANDUS. DEI. ET
 APOSTOLICÆ. SEDIS. GRATIA. EPISCO-
 PUS. PADERBORNENSIS. COADJUTOR
 MONASTERIENSIS. S. R. I. PRINCEPS
 COMES. PYRMONTANUS. ET. LIBER. BA-
 RO. DE. FURSTENBERG

DESENBERGAM. ARCEM. IN. MONTE. COGNO-
 MINE. OLIM. MUNITISSIMAM. QUAM. CAROLUS
 M. PRÆSIDIO. FRANCORUM. FIRMAVIT. SAXO-
 NES. AN. DCCLXXVI. FRUSTRA. OPPUGNARUNT
 HENRICUS. IV. CÆSAR. AN. MLXX. OCCUPAVIT
 HODIE. VERO. EPISCOPI. ET. PRINCIPIS. PADER-
 BORNENSIS. BENEFICIO. NOBILIS. SPIGELIO-
 RUM. FAMILIA. POSSIDET. POSITO. HOC
 MONUMENTO. EXORNAVIT

NOTÆ.

I. **D** E S E N B E R G A.] Ægidius Gelenius in pretiosa hie-
 rotheca pag. 119. contra Ortelium multis agit, & vetu-
 stam Francici regni sedem *Disbargum*, (quod Gregorius Turo-
 nensis lib. 2. hist. Franc. cap. 9. *Chlogioni nobilissimo Francorum re-
 gi habitatum*, & in termino *Thoringorum* situm fuisse tradidit, &
 Aimoinus *Disbargum*, Ado Viennens. *Dysporum* nominant) *De-
 senbergam* ad Dimolam, non autem *Duisburgum* prope Rhenum,
 ut Ortelius, Petavius in *Ration. temp. part. 1. lib. 6.* Isaacus
 Pontanus lib. 2. *Gelr. Tefchemacherus*, alique plures sentiunt,
 esse affirmat. Huic Gelenii opinioni quantum *Dasburgum*, pro-
 ximus ad pedem *Desenberga* vicus, & prisca Thuringiæ situs,
Desenberga, quam *Duisburgo* propinquior favet; tantum refraga-
 ri videtur Aimoinus l. 1. de gest. Francorum cap. 4. *Finitimos ita-
 que* (Franci) *bello laceffendo Thoringorum*, qui *Germania incolunt fi-
 nes*, depopulantes, *castellum quoddam Disbargum nomine occupant*, in
 quo rex Clodio sedem sui constituit regni. Et cap. 5. *Rex autem Clodio*,
angustos regni sui fines dilatare cupiens, exploratores à *Disbargo trans*
Rhenum dirigit: & ipse cum exercitu subsecutus, *Cameracum civita-
 tem obsidens expugnavit & cepit. Carbonariam silvam ingressus Tor-
 nacum urbem obtinuit.* Ita ille. Si igitur *Disbargum* est in termino
Thoringorum, & *Thoringi Germania fines incolunt*, hos certius *Duis-
 burgi* prope Rhenum, quam *Desenberga* ad Dimolam inquiras.
 Imò verisimilius est Clodionem Francorum regem, *Duisburgo*
 Rheno proximo, quam *Desenberga*, in Belgicam secundam, ad
 obsidendum *Cameracum*, & *Tornacum* expugnandum trans-
 portasse exercitum. Quamvis autem vetustissimam Gregorii
 Turonensis lectionem *Tungros* pro *Toringis* habere testetur in sua
 editione Morelius, & *Isac. Pont. lib. 4. orig. Franc. cap. 12.* ita
 legi debere in *Turonensi*, & reliquis omnibus chronologis, ut
Sigeberto & aliis, qui eum secuti, centendat: non ideo ta-
 men nobis placet *Godefridi Wendelini Ecclesie Tornacensis*

Cano-

Canonici & Officialis, in eruditis ad legem Salicam commentariis pag. 99. sententia, qui secundum Godefridum Henschenium è Societ. Jesu doctissimum virum & nobis amicum, in Diatriba sua de tribus Dagobertis, lib. 4. cap. 8. pag. 246. *Diesthemium*, Brabantiae oppidum, *Dispargum* esse autumat; nec Broweri in Antiq. Fuldenf. lib. 1. c. 2. *Dichtesburgum* in saltu Buchonio; nec aliorum *Heinsbergam* in Julia, eò quòd in Fredegario Scholast. pro Dispargo *Hesbargum* legunt, Dispargum interpretantium opiniones arrident. Quo enim modo Rex Clodio exploratores à *Disbargo*, si illud est *Diesthemium* Wendelini, si *Heinsberga* Juliae, *trans Rhenum dirigere*, & illis reversis Rhenum trajicere potuit, ut in Belgica secunda Romanos opprimeret, & Cameraco & Tornaco potiretur?

2. GRAVES QUÆ FINIBUS.] Sicut antiqui Saxones *Cattis* sive *Hassis*, limitaneo populo, maximè infesti, à *Luppia* & *Padera* tractu imminebant, odio religionis Christianæ, quâ à S. Bonifacio Hassones cum Thuringis fuerant imbuti, & imperii Francici metu, quod Hassi acceperant, Saxones detrectabant. Christoph. Brow. in Scholiis ad Poëm. HRaban. Mauri cap. 118. pag. 141. & Annales rerum Franc. ad An. 774. *Dum hac in Italia geruntur, Saxones velut opportunam de absentia Regis nacti occasionem, contiguos sibi Hassorum terminos ferro & igne populantur. Cumque in eo loco, qui nunc Frideslar ab incolis nominatur, basilicam à beato Bonifacio Martyre dedicatam, incendere molirentur, atque hoc efficere casso labore conarentur, immisso sibi divinitus pavore subitaneo, turpi trepidatione confusi domum fugiendo revertuntur.* Ita infecutis temporibus Hassi Paderbornensibus, qui sunt antiqui Saxones, parem gratiam retulerunt, præsertim anno 1465. avulso ingenti ad Dimolam ditionis Paderbornensis tractu, & Abbatiâ Helmershusanâ perquam insigni sibi vindicatâ. Dili-chius in Chron. Hassiæ. Recentiora belli incommoda hîc silentur, quorum ubique exstant vestigia, & pax publica Germaniæ sanxit oblivionem.

3. CATTOS.] *Suevorum gentem longè maximam, & bellicosissimam Germanorum omnium, C. Julii Cæsaris commentariis ma-*

gnopere celebratam, eandem cum *Chattis* esse, pluribus nos argumentis docet Cluver. lib. 3. German. antiquæ cap. 5. qui eorum etiam fines determinat, & *Cattis dimidiam Episcopatus Paderbornensis partem Visurgi adfixam* assignat. Militarem eorum virtutem, mores, ac disciplinam Tac. lib. de morib. German. fati difertè descripsit his verbis: *Duriora genti corpora, stricti artus, minax vultus, & major animi vigor. Multum, ut inter Germanos, rationis, ac solertia: praponere electos, audire prepositos, nosse ordines, intelligere occasiones, differre impetus, disponere diem, vallare noctem, fortunam inter dubia, virtutem inter certa numerare: quodque rarissimum, nec nisi ratione disciplina concessum; plus reponere in duce, quam in exercitu. Omne robur in pedite, quem super arma, ferramentis quoque & copiis coonerant. Alios ad pralium ire videas; Cattos ad bellum. rari excursus & fortuita pugna. Et aliis Germanorum populis usurpatum, rara & privata cujusque audentia apud Cattos in consensum vertit, ut primum adoleverint, crinem barbamque submittere, nec nisi hoste cæso, exuere votivum obligatumque virtuti oris habitum. Super sanguinem & spolia revelant frontem, sequetum demum pretium nascendi retulisse, dignosque patriâ ac parentibus ferunt. Ignavis & imbelibus manet squalor. Fortissimus quisque ferreum insuper annulum (ignominiosum id genti) velut vinculum gestat, donec se cæde hostis absolvat. Plurimis Cattorum hic placet habitus. Jamque canent insignes, & hostibus simul suisque monstrati. omnium penes hos initia pugnarum: hæc prima semper acies, visu nova. Nam ne in pace quidem vultu mihiore mansuescunt.* Chattorum item meminere præter Tacit. in Annal. & de morib. German. Dio, Strabo, Plinius, Ptolemæus; & *Cattimelibocum* ab iis denominatum putat Isac. Pont. lib. 1. origin. Franc. cap. 9. Porro autem vetus Chattorum nomen retinere nunc Hassos haud dubitandum ait Cluver. l. c. & rationem commutati nominis affert. Hassi autem Widekindo sunt *Hassigani*, Aimoino *Assi*, Saxonum contermini, Adamo Bremenli *Hassones*. nunc *Hessos* appellamus. Reinerus Reineccius in notis ad Poëtam Anonym. lib. 1. pag. 9.

4. LÆTAQUE WARBURGI.] Warburgum duplex oppidum Dimolæ fluvio appositum, quasi *Variburgum* à Varo dictum

Etum opinatur Serarius lib. 3. rerum Mogunt. not. 29. ad vitam S. Bonifacii. Veriorem nominis originem indicat adjunctum Dodiconis Comitis diploma, in quo Meinwerco Episcopo Paderbornensi donatum, *Wartberghi*, id est, *Montis specula*, appellatur.

IN nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Dodico Comes peccaminum suorum atque humana fragilitatis memor ac divinam ammonitione compunctus pro remedio & commemoratione anime sue ad altare. & ad servitium S. Dei genitricis Maria & S. Kiliani Martyris & S. Liborii Confessoris cum consensu matris sue videlicet Hildigunda heredis sue primitivae. fratrisque sui Sigobodonis assensu & astipulatione suum praedium tradidit in proprium in his locis quorum nomina hic subsequuntur. **WARTBERGII.** Rainleffsun. Erungun. Radi. Radi in superiori Wurmlahun. Rothem. Garametti. Rodwardeshusun. Illandehusun. Silihem. cum agris cultis & incultis. silvis. aquis aquarumque discursibus. pratis. pascuis. nec non cum utriusque sexus mancipiis. & cum omnibus ad haec loca pertinentibus appendiciis. videlicet octo molendinis ceterisque quae adhuc nominari queunt vel nequeunt. & tamen in eis sunt vel fieri possunt utilitatibus. exceptis Ministerialibus ejus hominibus Eilbeht. Randwigh. Acilin. Gela. Doda. Hoikalji. Ainza. Tamma. Hibuke. Hizule. ceterisque mulieribus jam ad gynaceum ejus assumptis. non ulterius assumendis. Ea ratione atque pactione interposita. ut dum Deo jubente Monasterium Paterbrunnense maneret incolume. pro eodem Dodicone Sacerdoti atque Diacono & Subdiacono cotidie publicam Missam celebrantibus stipendialis refocillatio. quae convenit uni ejusdem Ecclesiae fratri constipendiali dari. daretur. Sin autem ab Episcopo vel Praeposito publica Missa celebraretur. eadem ejus stipendialis refocillatio pro anime ejus remedio inter duodecim egenos divideretur. Cum vero idem Comes Dodico divinam sic disponente providentiam hujus vitae terminum transiret. in omnigena re commemorationem quam pro ejusdem Monasterii Episcopo agere consuetudo est. pro eodem Comite Dodicone celebrari debere. Videlicet in Missarum & Psalmorum celebrationibus. luminorumque incendiis. eulogiarumque donationibus. centenorumque pauperum refocillationibus. & in omnibus quae in Episcopi ejusdem loci annuali depositionis die convenit facere. Hac traditione & pactione peracta

ante

ante altare S. Dei Genitricis Maria Dominus Episcopus Mainwercus cum suo Advocato Amulungo pro eodem pradio in precariam eidem Dodiconi prestitit. Quicquid in DESBURG. Afnederi. Westnederi. Dalpanhusun. Dueriun. Uflahun. Rasbiki. Silihem. Wepplithi. ad Ecclesiam Paterbrunnensem proprietatis pertinebat. atque eandem traditionem quam idem Comes Dodico ad altare S. Mariae tradidit. ut utrumque dum ipse viveret traditionis atque precariae usufructus uteretur. Illo autem mortem obeunte in integrum precaria & traditio ad supradictam Paterbrunnensem Ecclesiam restitueretur. similiter exceptis tribus ministerialibus viris. Tiazone. Bemone. Mainzone ac duabus familiis in Wepplithi habitantibus & ad Heristelli pertinentibus. quas ei in precariam non concessit. Hec autem traditio tali tenore atque interdictione facta est. ut si isdem Episcopus vel aliquis ejus successor de precaria vel pactione eodem Dodicone vivente infringere voluerit. isdem Dodico supradictum pradium recipiendi licentiam habeat. Hujus rei testes sunt. Sibodo. Immed. Siberht. Thiatmar. Bernhard. Amulung. Bernhard. Erp. Ailbrat. Volcpold. Kono. Rodward. Haika. Hager. Wored. Helmwure. Alfric. Mainheri. Ratheri. Wiking. Adalbarc. Imuka. Asman. Folmar. Hiddi. Becilin. Wal. Wither. Aisfa. Bunald. Thiadmar. Hiriman. Frithuric. Rainhald. Hiriman. Redald. Hildward. Afdag. Acca. Bacca. Unaca. Aica. Isic. Redig. Imuca. Mainbald. Duda. Tamma. Thiadmar. Isger. Bardered. Mainwerc. Hiriman. Orva. Hamaca. Heilward. Frithuric. Godescalc. Vulvered. Waldhard.

Hanc Dodiconis Comitum piam munificentiam S. Henricus Imperator hoc suo diplomate auxit & confirmavit.

IN nomine Sancte & individue Trinitatis. Henricus divina gratia Romanorum Imperator Augustus. Divina pietatis clementia qua nos ad culmen imperatorie majestatis perduxit. ad hoc voluit imperare. ut Ecclesiarum ordini firmando atque corroborando subveniamus. his autem maxime locis que ab antecessoribus nostris Regibus & Imperatoribus fundata. sed jam peccatis exigentibus penè videbantur annullata. Quapropter omnium fidelium nostrorum presentium scilicet ac futurorum industria notum esse volumus. qualiter nos divini amoris instinctu pro remedio anime nostre seu parentum nostrorum. nec non & tertii Ottonis bone memorie Imperatoris dilectaeque conjugis nostre Chunigunde
 Augu-

Augusta interventu. atque Meinweri S. Paderburnensis Ecclesia venerabilis Episcopi rogatu. sibi sanctaque sua Ecclesia à Karolo M. Imperatore olim fundata. nostris verò temporibus incendium passa in honore S. Dei genitricis Mariae semper virginis. & S. Kilians martyris Liboriti-que Confessoris dedicata. Comitatum quem Dodico Comes dum vixit tenuit. situm videlicet in locis Hessiga. Netga, Nihterga cum omni legalitate in proprium concedimus atque largimur per hanc nostram imperialem paginam eo videlicet tenore rationis. ut praefatus Episcopus Meinweri suiue successores praescriptae Ecclesiae praesidentes. dehinc liberam habeant potestatem de eodem Comitatu ejusque utilitatibus quicquid eis placuerit faciendi ad eorum tamen utilitatem Ecclesiae. Omni videlicet inquietudine remota. Et ut hac nostra traditionis seu confirmationis auctoritas stabilis & inconvulsa omni habeatur tempore. hoc praescriptum inde conscriptum manu propria firmavimus & nostro sigillo repercusso insigniri iussimus.

Signum Domni HEINRICI victoriosissimi Imperatoris Augusti.

Gunterius Cancellarius ad vicem Hercumbaldi Maguntini Archiepiscopi & Archicapellani recognovit.

Data XIII. Kal. Mart. Indictione IIII. Anno Dominicae Incarnationis millesimo vicesimo primo. Anno vero Domni Heinrichi secundi regnantis XVIII. imperii autem VIII. actum Padebrun. feliciter. Amen.

Quemadmodum autem Dodiconis Comitum traditionem, Bernardus ejus propinquus seculari iudicio, ut loquitur scriptor vitae B. Meinweri, infirmare attentavit, & demum in praesentia S. Heinrichi Imp. Aribonis Moguntini Archiepiscopi, & aliorum multorum, omni querela postposita, plenaria reconciliatione placatus cessavit; ita postea S. Henrico Imp. defuncto, Aribo Archiepiscopus Mogunt. Comitatum Dodiconis jam antè Ecclesiae Paderbornensi donatum à Conrado novo Rege, & juris Paderbornensis ignaro, per obreptionem impetravit. nec tamen diu illo est fructus: siquidem Conradus jus Ecclesiae Paderborn. edoctus, ipsam in integrum restituit hoc diplomate.

IN nomine Sanctae & individuae Trinitatis. CHUONRADUS divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Notum sit omnibus Christi nostrisque fidelibus praesentibus ac futuris. qualiter antecessor

cessor noster beata memoria Henricus Imperator. cuius semper animus in Dei Ecclesiis meliorandis & amplificandis invigilavit. Paderbrunnensis paupertatem miseratus Ecclesia. multa ei bona tam in pradiis. quam in aliis facultatibus larga manu pro Dei amore dilectique sibi Praesulis Meginwerci assiduo & devotissimo obsequio contulit. Inter quae etiam Comitatum Dodiconis quondam Comitum eidem Ecclesiae imperiali munificentia legitime donavit. tradidit. delegavit. Illo autem antecessore nostro defuncto nos qui loco illius in regnum successimus. per suggestionem Magontini Praesulis eundem Comitatum a praefata Ecclesia tulimus & in jus Magontinae Ecclesiae rudes adhuc in regno injusto persuasi consilio irrationabiliter transtulimus & transmudavimus. Imperiali autem nostra potestate Dei gratia magis magisque in regno confirmata & corroborata. Meginwercus Praesul Imperatorum devotissimus servitor & amator. Martha sedulis satagens obsequiis non cessavit nec quievit supplicando serviendo. quoadusque nos omnipotentis Dei in cuius manu corda sunt Regum commoniti instinctu. dilectaque Conjugis nostra Gisele. nec non Henrici filii nostri magnifici Regis interventu. Ecclesia sua scilicet Paderbrunnensi. totum Bernardi Comitum quondam Comitatum. qui situs est in locis Hesse. Nitergo. Netgo. Botheresge. legitima traditione reddidimus. restitimus. redonavimus. praecaventes autem nos & praecogitantes ne aliqua postmodum inter ipsas Ecclesias de hac re controversa fieret & discordia. Maguntinae Ecclesiae Comitatum qui situs est in Clusvinga propter pacis confirmationem imperiali nostro jure concessimus. & hoc nostra parte ita est compactum sicque definitum. ut neutra Ecclesiarum illarum aliquod de praedictis rebus sibi inquisitis aliquo modo patiantur detrimentum. Si quis autem diabolica suasionem seductus. hanc nostram traditionem in aliquo infringeret. sciat se odium Dei Sanctorumque ejus habiturum. & M. libras auri puri compositurum. medietatem Camerae nostrae & medietatem praedictae Paderbrunnensis Ecclesiae Rectori. Quod ut verius credatur & diligentissime ab omnibus in perpetuum servetur. preceptum hoc inde conscriptum manu propria subtus firmavimus. & sigillo nostro insigniri iussimus.

Signum Domini CHUONRADI Romanor. Imperatoris invictissimi.
Burchardus Cancellarius ad vicem Bardonis Archicapellani recognovit.

Data

Data III. Non. Aug. Indict. prima. Anno autem Dominice Incarnationis M. XXXIII. Anno autem Domni Chuonradi Secundi regnantis VIII. imperantis VII. Actum Lintburg feliciter. Amen.

Ex eo tempore Warburgum in fide ac ditione Ecclesie Paderbornensis perpetuo mansit: Qua de causa Simon Episcopus Paderbornensis, cives novi oppidi hoc diplomate impertivit.

SIMON Dei gratia Paderbornensis Episcopus universis presentia visuris in perpetuum salutem in eo qui est omnium vera salus. Ut factarum rerum memoria perpetuo perseveret. expedit actus nostros temporales per scripturas authenticas aternari. Hinc est quod nos novum oppidum in WARTBERGH. per quod Ecclesia nostra Paderbornensis in omnibus suis necessitatibus est sussulta. cupientes in omnibus specialiter promovere. Consulibus & universitati ejusdem oppidi. Capituli nostri Paderbornensis. Ministerialium & universitatis ejusdem Ecclesie nostra communi accedente conniventia & consensu. ex dilectione & gratia speciali duximus indulgendum. ut oppidum suum muro necessario inter se & oppidi vicinum & sibi contiguum & munitionibus circumquaque necessariis muniant & circumdent. Et ut haec nostra ordinatio & gratia sibi facta à nobis & nostris successoribus & ab Ecclesia nostra perpetualiter firma & inviolabilis observetur. praesens scriptum nostro sigillo. & Ecclesie nostrae Paderbornensis. Hermannii Nobilis de Oesede nomine omnium Castellatorum in WARTBERGH. Bertoldi. Weneri & Hermannii Dominorum de Brakelo. Civitatis Paderbornensis & oppidanorum in WARTBERGH sigillorum munimine jussimus & fecimus roborari. coram testibus subnotatis. Gerharo Praeposito Bremensi & Widekindo de Oesede Canonico Paderbornensi. Adolpho Comite de Waldeck. Hermannio de Oesede. Hermannio de Holthusen. Nobilibus. Bertoldo & Wenero de Brakelo. Conrado de Ettelen. Conrado de Reckelinghusen. Henrico dicto Pankoken & Helianato ejus. Theodorico de Mederike. Johanne de Offerhusen. & Castellanis nostris Friderico de Isforp. Conrado & Alberto fratribus de Welde. Gotscalco de Welde. Conrado & Volperto fratribus de Eysen. Denhardo de Noerde. Gerharo & Gotscalco fratribus de Dinckelenbergh. Conrado Gerharo & Helmico fratribus & Scultetis. Johanne de Nedere. Ludolfo de Humbraven Militibus. Hermannio Marscalco. Joanne de Vellede. Bertramo & Frederico.

Theodorico & Theodorico de Noerde. Berhardo & Helmico fratribus Schulteti nati, Conrado Luscho & Conrado de Ettelen. Famulis, Conrado de Sindessen. Regene Budone condicō Bassen. Henrico de Hoegeden. Johanne de Oisten. Ernesto & Henrico de Grimmelsen Militibus. Adolpho de Binelsdorp. Gerharo Alexandro & Conrado de Nedere. Johanne & Alberto fratribus de Nedere. Amelungo & Gotscalcō fratribus de Nedere. Volperto de Rosbecke. Conrado de Ossendorp. Frederico de Dasbergh. Joanne de Harveden. & sororio ejus Hermannō Ruffō. Henrico. & Conrado fratribus de Rotworsen famulis. & civibus prædicti oppidi. Proconsulibus Alberto & Siffrido. Monetariis & Consulibus pro tempore Hermannō de Dalhem. Conrado de Wickelen. Wernerō Schulteto. Conrado dicto Radt. Hermannō de Amelunxen. Conrado de Papenheim. Johanne de Natzung. Conrado Bruwardi nato. Henrico Sartore. Alberto dicto Lethe. Arnolde de Helmerdesbusen. Eckardo Ernberti nato. Hermannō de Heindessen. & universitate oppidorum in WARTBERGH cum aliis quam pluribus. Nos enim omnes superscripti. vel Ministeriales Vasalli & universitas Ecclesie Patherbornensis. qui sigilla nostra non apposuimus. vel sigilla propria non habemus. sigillis appensis contenti sumus. & omnia supradicta dicimus ita esse vera. Actum & datum WARTBERGH. Anno millesimo ducentesimo sexagesimo. in Kalend. Junii. Pontificatus nostri anno quarto.

5. PARUIT IMPERIO CAROLI.] Ita Regino lib. 2. Chron. ad An. 776. Ex prædicto igitur loco (Eresburgo) cum tanta confusione discedentes (Saxones) venerunt ad aliud castrum, quod appellatur Desuburgh, ubi voluerunt similiter facere, sed Deo auxiliante, Francisque eis viriliter repugnantibus, nihil prævaluerunt. Oppidani vero persecuti sunt eos usque ad flumen, quod Lippa dicitur, & multos ex eis interfecerunt. Hactenus ille. Desuburgh verò idem esse quod Defenberg, ostendit Fabricius lib. 2. orig. Saxoniarum. Saxones jugi Francisci impatientes & fœderis immemores, ducum suorum levitate, ipso absente (Carolo M.) rursus tumultuantur, arcem Heresburgum obsident, & Francis astute deditiōnem conantur persuadere, propositâ incolumitate & præmiis, suspectam habentes Franci Saxonum fidem, id facere detrectant, nec viribus de præsidio dejici possunt, &c. Tentantes deinceps (Saxones) castrum Defenburgum
in

in monte altissimo situm, & Hassia finitimum, nihilo feliciter id oppugnant: Nam erumpentes Franci è presidio, eos ad fluvium usque Luppiam insequuntur; nec paucos intercipiunt & obruncant. Et lib. 4. Idem cum tentarent ad arcem Disemburgiam, etiam cum dedecore & clade suorum rejecti, & fugati usque ad Lippam fluvium sunt. Quæ hîc Regino de nostra Desenbergâ recenset, alii de Siburgi obsidione, quæ omnium Franc. hist. scriptorum calculo in hunc eundem annum incidit, intelligenda existimant. Quasi verò in Saxonia non fuerint tunc plures munitiones, seu firmitates, ut loquuntur Annal. Canisii, quas aut Franci præditiis occupatas tenuerint, aut Saxones recuperare studuerint. Enimverò Desenbergâ, campis undique patentibus, in arduo cognominis montis jugo posita, inexpugnabilis munimenti situm, ad tuendos Hassiæ fines maximè opportunum, nec ulli Saxonix propugnaculo secundum, repræsentat.

6. VICTA DEHINC CESSIT.] Quod, Ægidii Gelenii iudicio l. c. de hac nostra Desenbergâ locutus, Lambertus Schaffnaburgensis memoriæ prodidit, his verbis ad An. 1070. Deinceps Rex (Henricus IV.) collecto exercitu egressus, extremam operi manum per se ipsum imposuit. Principes, quos ei (Ottoni) consanguinitate vel aliâ necessitudine obnoxios noverat, aut acceptis præditiis, aut iurejurando, ne ad eum deficerent, obligavit: castellum Hannenstein, à quo ad primum statim belli terrorem præditiis abductum fuerat, funditus everti iussit; alii castello, quod DESENBERG dicitur, exercitum jam admoverant, sed hi qui intus erant, etsi loci situ inexpugnabiles essent, & copiis omnibus, quæ administrando bello necessariæ erant, affatim affluerent, ultimo tamen se dedere, quàm incipitem belli fortunam tentare maluerunt.

7. NUNC JACET INDIGNA.] Quæ vastatio sub annum 1203. contigisse videtur; cum enim pænè primo Pontificatus anno, Bernardo III. Episcopo Paderbornensi cum Widekindo de Desenberg Abbate Corbeiensis, gravis intercessisset controversia, super castro Desenberg, & super quibusdam damnis, quæ se Widekindus à Bernardo Episcopo, & maximè ab illius Prædecessore sustinuisse dicebat; per arbitros utrimque lectos reconciliati ambo consensere,

ut castrum *Desenberg* pari labore & paribus expensis destrueretur, & ut de cetero mons ille nulli hominum conferretur, neque odii neque dilectionis intuitu, qui presidium vel aliquam munitionem in eo exstrueret, sed terra fieret arabilis, &c. Testes hujus rei, *Lambertus* Præpositus, *Tidericus* Decanus, *Henricus* Præpositus *S. Petri*, *Tidericus* Scholasticus, *Conradus* Custos, *Johannes* Cellerarius, *Vulframms*, *Hermannus* novæ Ecclesiæ Præpositus, *Hermannus*, *Tetmarus*, *Cratto*, *Eberhardus*, *Volcquinus*, *Conradus*, *Hermannus*, *Volcbertus*, *Frethericus*, *Adolfus*, Laici: *Bernhardus* *Bercule*, *Hermannus* de *Scardenberch*, *Bernhardus* de *Northe*, *Hermannus* Comes de *Wartberch*, *Henricus* *Dapifer* de *Parborne*, *Hermannus* *Pincerna*, *Gerhardus* *Schultetz*: & iidem hi fuerunt arbitri Domini Episcopi de prædicta ordinatione. Fuerunt autem hi arbitri Domini Abbatis: *Bodo* de *Hoenborch*, *Hermannus* *Bercule*, *Conradus* de *Amelungessen*, *Raveno* de *Ortberche*, *Ludolfus* dictus *Burgravius*, *Arnoldus* de *porta*, *Henricus* de *Lutmersen*. Ex literis antiquis An. Incarnat. Domini M CC III. Indiçt. VI. Pontificatûs *Bernardi* III. Episcopi anno tertio, datis. Hanc tamen eandem *Desenbergam* aut non planè dirutam fuisse, aut è ruinis resuscitatam, colligi videtur ex antiquis literis An. 1393. die *B. Matthiæ* Apost. datis, quibus *Henricus* *Spiegel*, *Ruperto* Episcopo *Paderb.* ejusque successoribus ac diocesi cavet: quòd nec ipse, nec ullus ratione ipsius, ex parte sue arcis *Desenbergensis* damnum illis inferre debeat. Dissidio deinde inter ipsos *Spiegelios* de *Desenberg* orto, *Simon* Episcopus *Paderb.* An. 1472. die *Jovis* post *Dominicam* *Cantate*, litem decidit, pacem *Burgensem* sanxit, & certum ejus colendæ modum præscripsit: reservato sibi suisque successoribus beneficii, aperti castri, & territorii jure. Hanc pacificationem confirmavit *Ericus* Episcopus *Paderb.* An. 1524. festo die *S. Andreæ* Apostoli. Ex quibus apparet *Desenbergam*, eâ tempestate *Spiegelios* adhuc incoluisse: quam tamen *Henrici* *Saxonis* Episcopi *Paderb.* literæ eadem de re datæ, An. 1581. 17. Nov. desertam corruisse arguunt, in quibus Art. 8. *Henricus* decernit & mandat *Spiegelius*: ut cum in monte & arce *Desenbergensi*, tanquam primariâ feudi parte, omnis jurisdictio *Desenbergensis* domini sit fundata, & inde originem ducat, ne ipsum castrum funditus

ditus collabi sinant, sed superiorem ejus aream bene conclusam, per janitorem custodiant, atque ipsam turrim instaurent, ac sartam tectam conservent.

8. *IPSA VIDET SI QUOQUE SAXA MORI.]* Hem nos homunculi indignamur, si quis nostrum interiit aut occisus est: quum, uno loco, tot oppidorum cadavera projecta jaceant. Sulpit. ad Cicer. epist. famil. lib. 4. epist. 5. In eundem sensum Rutilius in itinerario de Populonia eversa:

*Non indignemur mortalia corpora solvi,
Cernimus exemplis oppida posse mori.*

In quæ mortalium oblivionum fata ne incurrerent res apud nos præclare gestæ, dignæque omnis posteritatis memoriâ: Nos per hæc adornata Monumenta tam sollicitè singulis consultum volumus: quemadmodum id Varro lib. 5. de lingua Latina sapienter olim suasit. *Monère, inquit ille, à memoriâ dictum, quòd is qui monet, perinde sit ac memoria. Sic Monumenta, quæ in sepulchris, & ideo secundùm viam, quo prætereuntes admoneant, & se fuisse, & illos esse mortales. Sed cum & ipsos lapides, qui memoriæ conservandæ ponuntur, subverti, & ex oculis hominum tolli videamus; eò literarum monumenta reperta sunt, quæ ipsis saxis multò fidelius & constantius ætatem memoriâque ad posteros ferunt. Quam in partem & nostras has operas venire cupimus, illo cum primis Sallustii, de bello Jugurthino, monito invitati. Ingenii præclara facinora, sicut anima, immortalia sunt.*